

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

lentiniani rescriptum, decretorum suorum per provincias mittendorum tenuisse. Quod à Leone, Hilario, Gelasio, & ceteris Pontificibus tantò robustius usurpatum fuit, quòd existimarent ea convelli non posse quæ & sacerdotali ecclesiastica præceptione fulcirentur & regia; ut Hilarus Papa loquitur in epistola sua ad Galliarum Episcopos.

Hilarus ep. xi.

C A P V T I X.

Synopsis.

I. His decretis fides & disciplina constituta, & novitas exclusa. Forma antiqua Romana Ecclesia ceteris præscripta, ex Innocentio, Liberio, & Leone.

II. Lex Valentiniani asserta adversus Novatores: Quæ Leges condendas à Romano Pontifice pro bono disciplina statuit; ut docent Leo & Hilarus Papa.

III. Decreta discussa in Concilio Romano, è Leone. Sed solius Pontificis nomine edebantur.

IV. Sincera Decreta collegis Dionysius Exiguus. Recepta fuerit in Gallia, è Concilio Turonensi. E Codice Dionysij, dono sibi ab Adriano dato, varia capita in Capitularium libros Carolus M. transcripsit. Et decretis parendum sancivit.

V. Quique Pontifices decreta condere possunt, ut docet Concilium Pontigonense.

VI. Quod admissum à posteris in Gallia, docent Decretalium volumina.

VII. Decretales editæ de assensu Cardinalium. Eorum auctoritas, è Damiano, Bernardo, Othone Frisingensi, Osiensi, & Turrecremata.

VIII. Hodie eorum assensus non censetur necessarius.

I. **D**ECRETA quidem ista generalia non de nullius momenti rebus edebantur; sed ad constituendam canonum Nicænorum executionem, ad veteris disciplinae mores novis pœnis faciendos, & ut via præcluderetur novitati, quæ fidei sinceritatem aut disciplinae tenorem corrumpere posset; in id præcipue incumbendo, ut Ecclesiæ Romanæ norma velut ab optimo institutionum capite per omnes provincias diffunderetur. Variis in locis Innocentius hanc sententiam testatur, sed maximè in epistola ad Victtricium Rotomagensem, his verbis: *Propter eos igitur qui vel ignorantia vel desidia non tenent ecclesiasticam disciplinam, & multa non presumenda presumunt, rectè postulasti ut in illis partibus, istiusmodi quam tenet Ecclesia Romana, forma servetur. Non quòd nova præcepta aliqua imperentur, sed ea quæ per desidiam aliquorum neglecta sunt, ab omnibus observari cupiamus, quæ tamen apostolica & patrum traditione sunt constituta. Quæ verba Innocentij transcripta videntur ex epistola Siricij ad Africanos Rectè itaque*

& ex ordine Liberius Constantio Imperatori, qui ejus in tuendis Concilij Romani Decretis pervicacia lædebat, rescripsit in hæc verba: *Nunquam mea statuta, sed apostolica ut essent semper firmata & custodita perfecti, secutus ordinem morumque majorum, nihil addi episcopatu Urbis Romæ, nihil minui passus sum.* Maximus ille Pontifex Leo, qui Valentiniani rescriptum impetravit, quis sui animi motus esset, quàmque rationem in condendis Decretis sequeretur, satis explicavit, cum omnia Decretalia Constituta tam beate recordationis Innocentij, quàm omnium decessorum suorum, quæ de ecclesiasticis ordinibus & de Canonum promulgata sunt disciplinis, custodiri mandat.

Leo in Decretis Tit. 1.

II. Quare frustra sunt hujus seculi Novatores, cum odio in Romanam sedem perciti, & Leonem ambitionis reum faciunt; & remissioris animi nimæque facilitatis Valentinianum damnant, quòd perenni Edicto apostolica sedis auctoritatem tam effuso sermone amplificaverit, ut quidquid illa sanxerit, omnibus Episcopis pro lege habeatur; atque ideo illis ecclesiastica disciplina prædæ cuidam exposita esse videatur, unius hominis arbitrio, qui studio rei augendæ, aut privatis odiis, abripi se in transversum patiatur. Etenim Leo Pontifex auctoritatem apostolicæ sedis non aliò inflectendam putat, quàm ut disciplinae & fidei per eam prospiciatur: *Non nova instituentes, sed vetera renovantes; ut in Status consuetudine, quæ à nostris Patribus nobis est tradita, perduremus,* inquit ille in epistola ad Episcopos provinciæ Viennensis. Imò verò nec ipse Valentinianus aliud cogitavit peremptoriis illis verbis, quibus jussit ut pro lege sit omnibus Episcopis quidquid sanxit vel sanxerit apostolicæ sedis auctoritas. Etenim quò illa tendere debeant satis explicuit superioribus verbis: *Ne levis saltem inter Ecclesias turba nascatur, vel in aliquo minui religionis disciplina videatur.* Quid dicam amplius? Nempe Hilarum Papam in eam omnino sententiam disertissimis verbis Edictum Valentiniani interpretatum fuisse in epistola ad Galliarum Episcopos: *Quia,* inquit, *Christianorum quoque Principum lege decretum est ut quidquid Ecclesiis earumque rectoribus pro quiete omnium Domini Sacerdotum, atque ipsius observantia discipline, in auferendis confusionibus, apostolica sedis antistes suo pronuntiasset examine, veneranter accipi tenaciter, que servari cum suis plebibus caritas vestra cognosceret; nec unquam possent convelli quæ & sacerdotali ecclesiastica præceptione fulcirentur & regia.*

Novella Valentin.

Hilarus ep. xi. ad Episcopos Galliar.

III. Quæ Decreta eò maturius perpensa

in libro in Dio. l. 8. c. 1.

in libro in Dio. l. 8. c. 1.

in libro in Dio. l. 8. c. 1.

erant, quod non impetu quodam cæco, & nulla habita cum Concilio colloctione, sed rebus diligenti & sollicito examine in Concilio Romanæ Diceceſeos diſcuſſis, ferrentur. Quod Leo docuit in epiftola Decretali: *Quoniam adjuvante gratia Dei facilius poterit provideri ut in Eccleſiis Chriſti nulla ſcandala, nulli naſcantur errores; cum coram beatiffimo Petro Apoſtolo id ſemper in commune tractandum ſit, ut omnia ipſius Conſtituta canonumque Decreta apud omnes Domini Sacerdotes inviolata permaneant.* Etſi enim ſolius Romani Pontificis nomen præferrent, non inde ſequitur nullos adhibitos fuiſſe in conſilium Episcopos. Sed dignitati ſedis id collatum fuit, quia apud eam erat τὸ κέντρον rerum agendarum, ut proſtetur Iulius, & Synodus Romana ſub Felice, iis locis qui à me relati ſunt capite v. l. §. 2. & 3.

Leo in Decret. c. 11.

Crefconius in Bre- viar. Can.

Conc. Turon. 11. can. 10.

Codex Canonum Eccleſiæ Romanæ.

V. Cl. Jacob. S. m. Tom. 11. Conc. Gall. ad annum 787.

IV. Sincera Summorum Pontificum Decreta in unum corpus redegit Dionyſius Exiguus Abbas, qui ante annum quingentimum floruit, eaque Canonum Collectioni adjunxit. Auspicatur Collectionem à Siricio, ad Hormiſdam; quæ ducentis & quinque articulis continetur: quibus deinde addita fuerunt Gregorij II. conſtituta, decem & ſeptem capitibus comprehenſa. Hoc Canonum & Decretorum Corpus apud omnes Occidentis provincias vim legis obtinuit, ſtatim atque à Dionyſio editum fuit. De Africa abundè teſtabitur Crefconius Africanus, qui in ſuo Canonum Breviario per Titulos digeſto, Romanorum Pontificum à Siricio ad Gelafium Decreta laudat, diſtincta iſdem numeris qui habentur apud Dionyſium. Quo autem cultu exciperentur ab Episcopis Gallicanis docet Concilium Turonenſe II. anno D L X V I I. habitum, quod de virginibus caſtitatem profeſſis juxta Paulum & ſententiam Innocentij Papæ decernit. qua relata, addit: *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ à ſede apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat. Infrà: Quorum auctorum valere poſſit prædicatio, niſi quos ſedes apoſtolica ſemper aut intromiſit, aut apocryphos fecit, & patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præcepit auctoritas.* Hunc Codicem Canonum, (qui Moguntia excuſus eſt anno M D X X V. deinde Pariſiis anno M D C I X.) ut in Occidentalibus Eccleſiis diſciplina canonica reſtitueretur, Hadrianus I. Carolo Magno Regi dono dedit circa annum D C C L X X V I I. Id enim declarant plura quæ, teſte V. Cl. R. P. Sirmondo, in Bibliothecis Gallia viſuntur Collectionis hujus exemplaria: quorum in fronte, velut oblatimuneris dedicatio, præfixa eſt

Hadriani ad Carolum epiftola, quæ primis ſingulorum verſuum literis hunc titulum reddit, *Domino Excell. Filio Carolo Regi Hadrianus Papa.* Vnde ſtatim occaſionem arripuit Carolus Episcopus admonendi E- dicto ſuo, ut Canonum & Decretorum executioni invigilarent: atque adeo ipſa Decretorum capita, quæ pro temporis ratione neceſſaria videbantur, in Capitulare Aquigranenſe datum anno D C C L X X I X. ex hoc Codice tranſcripſit. Quinimo ut palam faceret quo in loco haberentur illa Decreta, capite L V I I I. docuit: *Si quis Sacerdotum contra Conſtituta Decretalia præſumptioſè agat, & corrigi nolens, ab officio ſuo ſubmoveatur.* Quod in Capitularium libros ab Anfegifo relatum eſt. Ut autem apertius ſententiam ſuam promeret, Conſtitutorum apoſtolica ſedis reverentiam faciendam putavit lege quidem ſua, ſediſdem verbis quæ in Capitulis ab Hadriano Pontifice Angilramno Episcopo Merenſi datis continebantur: *Conſtitutiones contra Canones & Decreta Præſulum Romanorum, vel bonos mores, nullius ſunt momenti.*

Capitulum l. 920g. c. 11.

Capit. lib. 1. c. 11.

Capitulum lib. 1. c. 101.

Non eandem verò apud Gallos vim obtinuerunt Decretales illæ epiftolæ quæ antiquorum Pontificum Clementis & ceterorum nomine uſque ad Siricium circumferuntur, quas Iſidori Collectio eſt complexa: de quibus inter Nicolaum primum & Hincmarum non levis controverſia mota eſt, de qua dicitur uberiùs libro I I I.

V. Porrò cum Hincmarus de epiftolarum illarum Decretalium viribus diſputaret, non ea fuit Gallorum ſententia quin Pontificibus Romanis liberum eſſet, quemadmodum & eorum deceſſoribus fuerat olim, Decreta condere ad ſancendam diſciplinam, cum bono publico id profuturum exiſtimarent. Quod illuſtriori teſtimonio comprobare non poſſum quàm eo canone qui decretus fuit à plenario totius Gallia Concilio, id eſt, ab Episcopis & Proceribus regni à Carolo Calvo Rege Pontigone coactis, ubi inter ceteros aderat Hincmarus Remenſis anno D C C C L X X V I. *Ut honor domno & ſpiritali Patri noſtro Joanni Summo Pontifici, & venerabili Vniverſali Papæ, ab omnibus conſervetur; & quæ ſecundum ſacrum ſuum miniſterium auctoritate apoſtolica decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conſervetur.*

Conc. Pontif. can. 1.

VI. Quam Decretis generalibus ſedis apoſtolicae Francorum Reges, quos ſecondæ Dynaſtiæ Principes vocamus, reverentiam detulerunt, eandem in poſteros Hugonis

Hugonis Regis, qui felicibus auspiciis regnum Francorum indeptus est, propagatam fuisse, nemini dubium esse poterit qui immensum illud Decretalium corpus ab Alexandro III. & Innocentio ceterisque Pontificibus editarum respiciet. Eæ enim ecclesiasticarum legum vires in judiciis & magistratuum regionum tribunalibus obtinent; si paucas quasdam epistolas Decretales demas, quæ usu receptæ non sunt, ob eas rationes quas alibi expendimus.

VII. Olim quidem unà cum synodorum tractatu negotia universalis Ecclesiæ procurabant Summi Pontifices. Sed posterioribus temporibus in consilium adhibuerunt Cardinales, postquam jurassent tempore inaugurationis, (juxta veterem formulam, quæ extat in Collectione Canonum Cardinalis Deusedit, & in libro Diurno Bibliothecæ Vaticanæ) se ministerium suum cum consilio Cardinalium gesturos. Vnde factum ut quamplurimæ Constitutiones de consensu Cardinalium factæ dicantur. Iam inde à Petri Damiani temporibus, id est, anno M L X I. Episcopi Cardinales eum locum tenebant, ut de illis Damianus dixerit: *Patriarcharum & Primatum jura transcendunt, & super ipsos quoque Pontifices authenticam prevalent proferre censuram.* Vnde Coadjutores & Collaterales Papæ dicuntur à Bernardo; qui addit in eorum commendationem: *Annon eligendi de toto orbe, orbem judicaturi.* Eo tempore jus illud sibi vindicabant Cardinales, ut unum essent cum Papa corpus ad universalem Ecclesiam ordinandam. Commoti enim contra Episcopos Gallicanos, & beatum Bernardum, quòd aliqua de fidei negotio definivissent, aiunt Eugenio: *Per nos tanquam per cardines universalis Ecclesiæ volvitur axis;* ut observavit Otho Frisingensis, qui alia eorum verba ad Eugenium subdit: *Ecce Galli isti etiam faciem nostram contemntes, super capitulis quæ his diebus, nobis assidentibus, agitata sunt, tanquam finitive sententiæ ultimam manum imponendo, nobis inconsultis fidem suam scribere presumpserunt. Cerè si in Oriente, utpote Alexandria, vel Antiochia, coram omnibus Patriarchis hujusmodi tractaretur negotium, nihil firma stabilitate solidum sine nostra definiti valeret auctoritate.* Quare mirandum non est quod Ostiensis Cardinalis docet, *Cardinalem loco universalis Ecclesiæ suum habere officium.* Ioannis de Turrecremata in eandem sententiam hæc sunt verba: *Dominorum Cardinalium consilio & assensu Summus Pontifex regit, disponit, atque gubernat universalem Ecclesiam.*

VIII. Hodie tamen eo jure utitur Ro-

manus Pontifex, ut eos quidem in consilium adhibeat, sed eorum assensu non indigeat; testibus Illustr. Card. Bellarmino, Azorio, & ceteris scriptoribus.

C A P V T X.
Synopsis.

I. *Judicia Romani Pontificis in causis à provinciis delatis. Probatio difficilis, si jure appellationum nuntatur, ante Concilium Sardicense.*

II. *Novatio aperta, per Relationes, & Consultationes. Quibus Principum Romanorum cognitio constabat.*

III. *Earum usus in Ecclesia, in dubiis fidei & disciplina. In Relationis suscipiende Metropolitani & Patriarchis debetur, ex Hieronymo. Sed præcipue Romano Pontifici ex Oriente & Occidente; ut probatur ex Hieronymo, & Cyrillo Alexandrino.*

IV. *In Occidente Relatio de dubiis fidei Romam missa à Conciliis Africanis, ut gesta firmarentur. Innocentius hæc Relationes sedis suæ vindicat ex consuetudine, & ex canone.*

V. *De dubia disciplina referebatur ad sedem apostolicam, à Siricio & Innocentio. Responsiones pro jure constituto habita.*

VI. *Ante Concilium Nicanum, causa dubie relata ad sedem apostolicam ex consuetudine, que confirmata est canone Concilii Niceni, ut probatur ex Innocentio, nova interpretatione adhibita. Majores causæ, id est, ambiguae.*

VII. *Hincmari explicatio refellitur, qui alludit ad Sardicense Concilium.*

VIII. *Exemplum vetustissimum Relationis à Cypriano. Marcianus Arelatensis Episcopus deponitur decreto Romani Pontificis, ad relationem Episcoporum Gallicanorum, ex sententia Cypriani.*

IX. *Ante Concilium Sardicense Galli usi Relationibus, & postea Appellationibus ad sedem apostolicam.*

X. *De Relatione Conciliorum Generalium ad Summum Pontificem.*

I. **V**T legis ferendæ jus, ita & ultima judicia penes Imperatores olim fuere, qui aut ipsi cognitionem suscipiebant, aut concessa jurisdictione Præfectis prætorio, vel ceteris magistratibus, vice sacra judicandi potestatem præbebant, appellandi ab eorum sententiis facultate interdicta. Nunc inspiciendum est, an Romani Pontificis judicia nulli essent appellationi obnoxia, & in eo conferri possent cum Cognitionibus Principis. Iudicia autem illa exercebantur, aut ratione habita eorum negotiorum quæ ad provinciam Romanæ metropoleos pertinebant, aut eorum quæ in ceteris provinciis oriebantur. Vtroque casu, ab ipsius Ecclesiæ cunabulis, Pontifices suprema & principali in judiciis reddendis auctoritate viguerunt. Quod ad Romanam metropolim attinet, non est quòd diù in eo capite probando

E

Cap. Apostolicæ de te judic. cap. 1. de schismat. cap. licet. cap. Ecclesiæ de Elect. cap. 1. de remiss. in 6. cap. cum inter. de consuetud. Clam. ne Roman. in Clem. plebis. que de Elect. & passim in Bullis.

Bernard. de Con. sid. l. 4. c. 4.

Otho Frising. lib. 1. de Gestis Frid. 6. 17.

Ioan. de Turrecrem. lib. 1. de Ecclesiæ c. 20.